PERSPECTIVELE SOCIETĂȚII CONTEMPORANE ÎN CONTEXTUL CRIZEI ECONOMICE ȘI SPIRITUALE MONDIALE

Vasile GANCEV, Facultatea de Istorie și Filosofie

The purpose of research: through this study we aimed to realize a theoretical and analytical approach on the specifics of the development of contemporary society as a society in constant dynamics characterized by significant transformations, accompanied by social and economic crises, and the opportunities to overcome them.

Societatea contemporană este în continuă transformare și nu poate fi prezentată doar din perspectiva unor sisteme (imuabile) existente la o anumită etapă. În cadrul abordărilor teoretice aflate la interferența interdisciplinarității, societatea este privită ca un sistem aflat într-un proces evolutiv, care înglobează un ansamblu de stări dinamice, de repaus, de declin, stabilitate, criză. Depășirea situațiilor de criză cunoaşte de-a lungul timpului diferite căi de soluționare. Acestea au fost impuse de impasul în care a ajuns practica economică din secolul trecut. Dezvoltarea tehnologiilor informaționale și creșterea numărului utilizatorilor de Internet în paralel cu procesul de schimbare a instituțiilor sociale, politice creează premise pentru transformări fundamentale în toate domeniile sociale. Pentru explicarea lor, teoreticienii operează cu termeni precum: societate informațională, societate postindustrială sau „societatea în rețea", reprezentând astfel un alt model al societății contemporane cu un nou sistem de corelații socioeconomice și de funcționare a raporturilor dintre subiecții sistemelor sociale. Accelerarea rolului cunoașterii poate fi observată în creșterea numărului de structuri de stocare și prelucrare a informațiilor, cum ar fi calculatoarele și parcurile IT. Aceste tendințe au fost descrise începând cu anii 60 ai secolului trecut în lucrările lui Alvin Toffler cu teoria „Al Treilea Val". Potrivit teoriilor lui Toffler, în Primul Val al schimbărilor a avut loc revoluția agricolă, în cel de-al Doilea Val s-a manifestat revoluția industrială, cel de-al Treilea Val este marcat de națiunile înalt-tehnologizate, iar factorii de producție sunt reprezentați de către savanți sau specialiștii din domeniile conexe cu desfășurarea proceselor informaționale [4].

La rândul său, filosoful rus Dmitry Galkovsky considera că în noua epocă se formează un alt tip de om – un om al nimănui, un fel de „ni-

meni", care este exclus din procesul de producere. Acesta a specificat că în epoca predominării agriculturii aproximativ 95% din populație le constituiau agricultorii, ulterior, în epoca industrială – 80% au fost muncitori și în noua epocă deja dispare necesitatea serviciilor circa a 70% din populație [5]. Acestor oameni, potrivit savantului, li se va oferi șansa de a se transforma din oameni ,,inutili" în șomeri, care vor primi indemnizații, camuflați sub pretextul efectuării unor activități inofensive, ca de exemplu jocurile de calculator. Miza acestor măsuri constă în prevenirea apariției cataclismelor sociale pe motive de autopercepție negativă din cauza sentimentului de inutilitate, dar și cele economice.

Teoreticienii ca Toffler considerau că societatea muncitorilor va fi înlocuită cu societatea cunoașterii, adică o societate compusă din oamenii cu studii speciale din domeniul informațional, însă apar noi elemente ale structurii societății potrivit cărora societatea muncitorilor va fi înlocuită cu societatea jucătorilor. Adică oamenii masiv vor juca în jocuri de calculator. Astfel, tehnologiile informaționale reprezintă un element important în societatea contemporană și constituie o componentă esențială a civilizației occidentale din cauza rolului lor asupra proceselor de schimbare socială. Astfel, crizele economice, sociale în context nou computerizat provoacă interesul cercetătorului de a găsi soluții de depășire a acestora în contextul contemporaneității. Noua epocă, deschisă după spargerea bipolarității politice și ideologice, se caracterizează, între altele, prin realităţi şi efecte contradictorii, chiar conflictuale, cu schimbări instantanee la toate nivelurile, cu evoluţii nelineare şi imprevizibile. Ameninţările, provocările şi, în consecinţă, riscurile determină evoluţii sau involuţii spre instabilitate, iar trecerea inconstanței la limită, atât în situaţia internă a unui stat, cât şi în relaţiile regionale sau internaţionale, induce starea de criză.

Aspectele teoretice ale crizei au fost descrise începând cu Antichitatea. Termenul a fost utilizat în limbajul medical pentru a indica faza hotărâtoare a unei boli, dar și despre garantarea stării de drept [2]. În accepțiunea actuală a conceptului, sensul noțiunii este legat de o stare indeterminabilă a lucrurilor cu o valoare negativă, ceea ce vine într-un raport diferit cu semantica teologică a noțiunii. Evoluţia conceptului de criză a cunoscut o transformare semnificativă – de la abordările în termeni medicali ale cuvântului până la extinderea sensului acestuia în majoritatea domeniilor de manifestare umană. Printre teoreticienii ale căror concepții despre criză au devenit de referinţă în contemporaneitate

îi menționăm pe: Joseph Schumpeter, John Maynard Keynes, Milton Friedman. Joseph Schumpeter propune termenul de distrugere creatoare, potrivit căruia progresul tehnic generează reconstrucția structurii economice din interior, distrugând vechile structuri și creând altele noi. [8]. John Maynard Keynes considera că politica statului ar trebui să influențeze rata de consum printr-o distribuire modernă a profitului național prin mărirea pensiilor, indemnizațiilor pentru a stimula creșterea cererii obiectelor de consum, scopul final fiind creșterea producerii și stabilizarea economiei, astfel depășind criza economică [1, p.196]. Reprezentantul Școlii de la Chicago, sociologul și laureatul premiului Nobel, Milton Friedman a venit cu unele teze în contradicție cu teoria keynesiană. Acesta susținea că anume intervențiile statului ar putea să fie cauza izbucnirii crizelor [7]. Transformarea socială reprezintă un proces complex alcătuit din multiple manifestări și transformări. Cele mai influente teorii în acest sens redau dezvoltarea socială sub aspectul schimbării ciclice, istorice și evoluționiste. Este important a evidenția direcția și sursa de dezvoltare socială pentru a preveni crizele nedorite și a diminua impactul negativ asupra societății aflate în proces de tranziție. Societatea contemporană se află într-o etapă importantă de tranziție în noua epocă informațională. Utilizarea pe scară largă a tehnologiilor de calculator, inclusiv a jocurilor video, va influența considerabil relațiile umane sub aspect economic, social etc. și va deveni o parte semnificativă a vieții sociale, în care fiecare om are dreptul și șansa de a-și realiza speranțele și aspirațiile sale. Apare necesitatea noilor abordări conceptuale ale tendințelor de schimbare socială pentru a determina schimbările ce au loc în societatea contemporană sub impactul tehnologiilor informaționale. Astfel, perspectivele de dezvoltare ale societății contemporane sunt determinate de informatizare și digitalizare, care provoacă schimbări esențiale la toate nivelurile de interacțiune socială: virtualizarea organizării afacerilor, studierii, comunicării. Se schimbă natura și forma raporturilor socioculturale, economice sub impactul noilor mijloace structural-informaționale.

Bibliografie:

1. KEYNES, J. M. *Teoria generală a ocupării forței de muncă, a dobânzii și a banilor*. București: Publica, 2009.
2. KOSELLECK, R. *Concepțiile și istoriile lor: semantica și pragmatica limbajului social-politic.* Grupul Ed. Art, 2009. Disponibil: http://www.tiuk.reea.net/index.php?option=com_content&view=article&id=356 [Accesat 04.03.2016].

3. ŞTEFANACHI, B. *Filosofia noii economii.* Iaşi: Tipo Moldova, 2005.
4. TOFFLER, A. şi H. *A crea o nouă civilizaţie*. Bucureşti: Antet, 1995.
5. ГАЛКОВСКИЙ, Д. *Мы живем в переломную эпоху*. Disponibil: https://mmozg.net/mirror/2015/12/03/utinye-istorii-my-zhivem-v-perelomnuyu-epohu.html**,** 2015.
6. ЛЕМЕЩЕНКО, С.П. *Новая экономика: онтологические изменения и теоретические начала.* Disponibil: http://elib.bsu.by/bitstream/123456789/9401/1/Lemeschenko-18.pdf [Accesat 10.03.2016].
7. ФРИДМАН, М. *Капитализм и Свобода*. Москва: Новое Издательство, 2006.
8. ШУМПЕТЕР, Й. *Капитализм, социализм, демократия.* Disponibil: http://www.libertarium.ru/lib_capsocdem [Accesat 11.03.2016].

Recomandat
Dumitru DODUL, conf.univ.